

**PŘESHraničNÍ CENTRUM VZDĚLÁVÁNÍ V EUROREGIONU
PRADĚD**

Agnieszka Duda, Martyna Piasecka, Pavel Rochovanský, Martin Turčínek

Olomouc / Opole 2014

1. Úvod

Náš workshop v česko-polském pohraničí byl zaměřen na regionální rozvoj území euroregionu Praděd. Celé terénní cvičení bylo založeno na spolupráci studentů Univerzity Palackého (Olomouc, Česká republika) a Opolské Politechniky (Opole, Polsko). Bylo vytvořeno několik skupin, složených ze dvou českých studentů a dvou polských. Každá skupina řešila své téma, například doprava, turistika, podnikání atd. Téma naší skupiny bylo vzdělávání, konkrétně koncept vybudování přeshraničního vzdělávacího centra. Hlavním úkolem bylo najít vhodné umístění a specifikovat jeho základní vlastnosti a jeho cíle.

Jak už bylo řečeno, studovaným územím byla oblast euroregionu Praděd, přesněji obce (polsky „gminy“), které jsou jeho členem. Navíc v zadání bylo specifikováno, že studovaná oblast se zužuje pouze na obce uvnitř polských regionů Powiat Nyski, Powiat Prudnicki, českého okresu Jeseník a ORP Krnov. Jedním z problémů je, že struktura českých obcí je jiná než struktura polských gmin. Také vymezení jejich území se řídí rozdílnými pravidly.

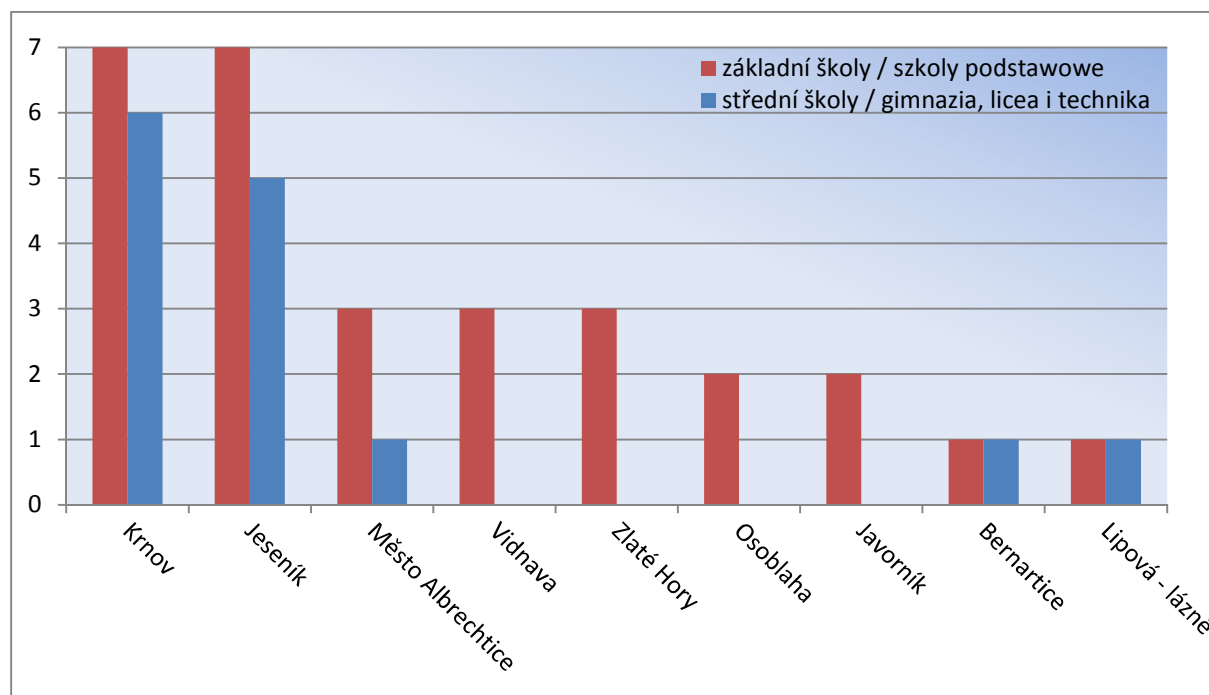
Mapa 1 Euroregion Praděd s vyznačenou studovanou oblastí.

2. Myšlenka přeshraničního vzdělávacího centra

Koncept našeho vzdělávacího centra zahrnoval vybudování naučné stezky spojující Českou republiku a Polsko s využitím již existujících turistických stezek. Hlavním záchytným bodem na této stezce by bylo samotné „Přeshraniční centrum vzdělávání“ (PCV) s ubytováním pro studenty. Po celé délce naučné stezky by byly vybudovány menší vzdělávací jednotky, jako naučné tabule, odpočívadla s naučnými hrami pro děti atd.

Hlavní cíle PCV jsou zlepšení vzdělávacích a vědeckých funkcí a zázemí regionu (nové vědecké laboratoře, multimediální učebny atd.), prohlubování česko-polských přátelských vztahů již od útlého věku, zvýšení aktivity v pohraniční oblasti, příležitost naučit se novému jazyku a podobně. Může se také jednat o zajímavou destinaci pro víkendovou rekreaci. Další výhody spojené s vybudováním PCV jsou podobné již existujícím přednostem spojeným s vlastnostmi euroregionu Praděd.

Myšlenkou PCV je kulturně-vzdělávací program pro žáky základních škol a středoškolské studenty. Měli by jej navštěvovat ve všedních dnech formou školních exkurzí. O víkendech by mohlo být centrum navštěvováno rodinami s dětmi. O letních prázdninách může být PCV a blízké okolí využíváno k pořádání letních naučných táborů. Hlavní cílovou skupinou jsou tedy žáci a studenti základních a středních škol v euroregionu ale také z dalších škol v sousedních regionech. Pro naše rozhodování byl ale počet škol v obcích euroregionu Praděd velmi důležitý.

Graf 1 Počet škol v českých obcích (pouze obce s více než jednou školou; červená – základní školy, modrá – střední školy); zdroj:ČSÚ.

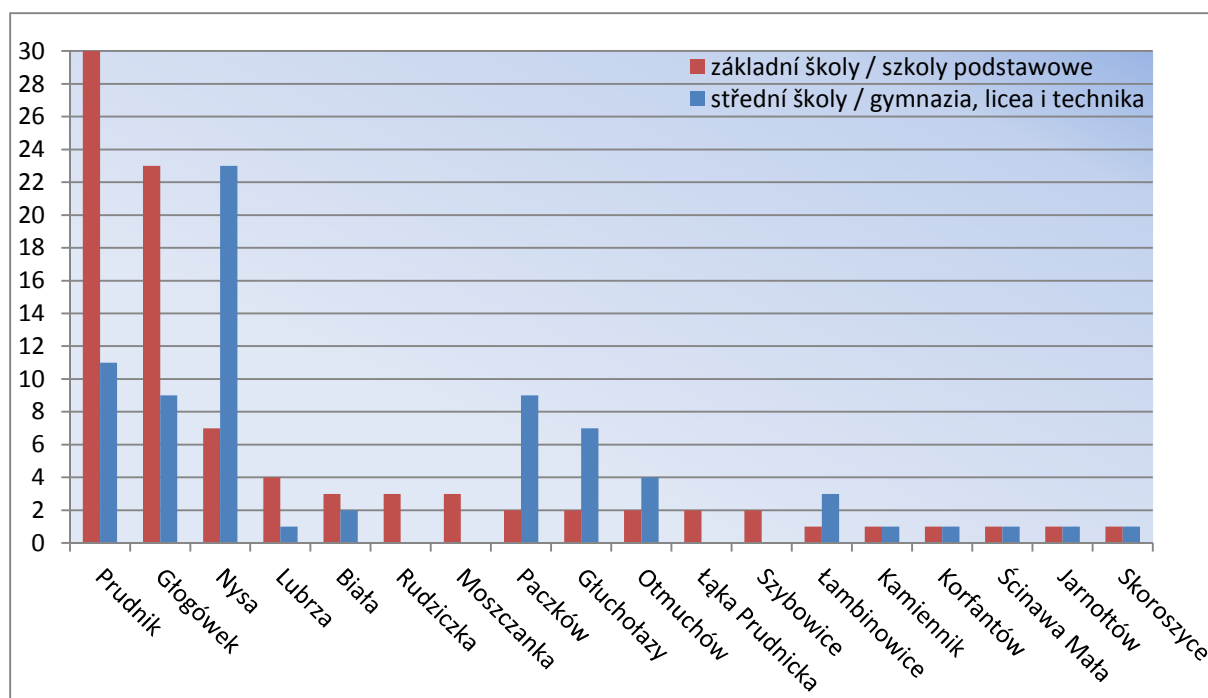

Chart 2 Počet škol v polských obcích (pouze obce s více než jednou školou; červená – základní školy, modrá – střední školy); zdroj:.

3. Lokalizace a ustanovení Přeshraničního centra vzdělávání

3.1 Kritéria lokalizace uvnitř euroregionu Praděd

Demografické ukazatele (populace obcí, nezaměstnanost atd.)

Čím větší město, tím stoupá vybavenost a významnost centra. Dostatek dostupné pracovní síly usnadní snadné obsazení nových pracovních míst.

Dopravní dostupnost (kvalita dopravního napojení a infrastruktury)

Poloha na kvalitní dopravní infrastrukturu – silniční tahy a železniční spojení (z obou stran). Dobrá spádovost silniční sítě do centra z celého Euroregionu, ale i ze vzdálenějšího okolí a sousedních regionů.

Topografie (vzdálenost od hranic, propustnost hranice, přírodní podmínky atd.)

Poloha centra v Euroregionu (ve kterém státě), aby vyhovovala oběma stranám. Přibližný střed území, avšak blízkost hranic a jejich dobrá propustnost.

Atraktivnost (centrum služeb, vzdělání a nabídka dalších zajímavých aspektů)

Atraktivnost místa určená kvalitou sociální infrastruktury. Historické a přírodní bohatství až po nabídku moderního vyžití. Naučné stezky, sportoviště, atd...

Fungující spolupráce (školství, partnerství měst)

Možnost navázat na již existující spolupráce ve školství, v záchranných složkách či partnerství měst.

Mapa 2 Jednoduché schéma propustnosti hranice.

3.2 Lokalizace Přeshraničního centra vzdělávání v Glucholazech

V prvním kroku jsme si ujasnili základní kritéria pro umístění Centra (blízkost hranic a velikost města). Vytipovali jsme si města v hraničním pásmu, která by připadala v úvahu a splňovala námi stanovená kritéria. Postupně jsme na základě dalších kritérií zužovali náš výběr, až volba připadla na město Glocholazy. Toto město plně splňuje parametry pro lokalizaci našeho vzdělávacího centra.

K JEDNOTLIVÝM KRITÉRIÍM:

Demografické ukazatele

- největší město v hraničním pásmu

Dopravní dostupnost

- kvalitní silniční síť ve více směrech, což dává kvalitní dopravní spádovost
- leží na křižovatce spojnic sever-jih (Nisa-Zlaté Hory, popř. Vrbno pod Pradědem), i východ-západ (Prudník-Jeseník)
- železniční napojení do obou států a více směry

Topografie

- město leží v těsné blízkosti hranic, navíc prakticky u dvou hraničních přechodů do Mikulovic (směr Jeseník) a Zlatých Hor
- polskou stranu jsme si vybrali z důvodu většího zastoupení polské strany v Euroregionu Praděd, avšak na úplné hranici států a v přibližném středu Euroregionu
- v rovnováze jim jsou na české straně Mikulovice a Zlaté Hory, s kterými tvoří velmi malý trojúhelník

Atraktivnost

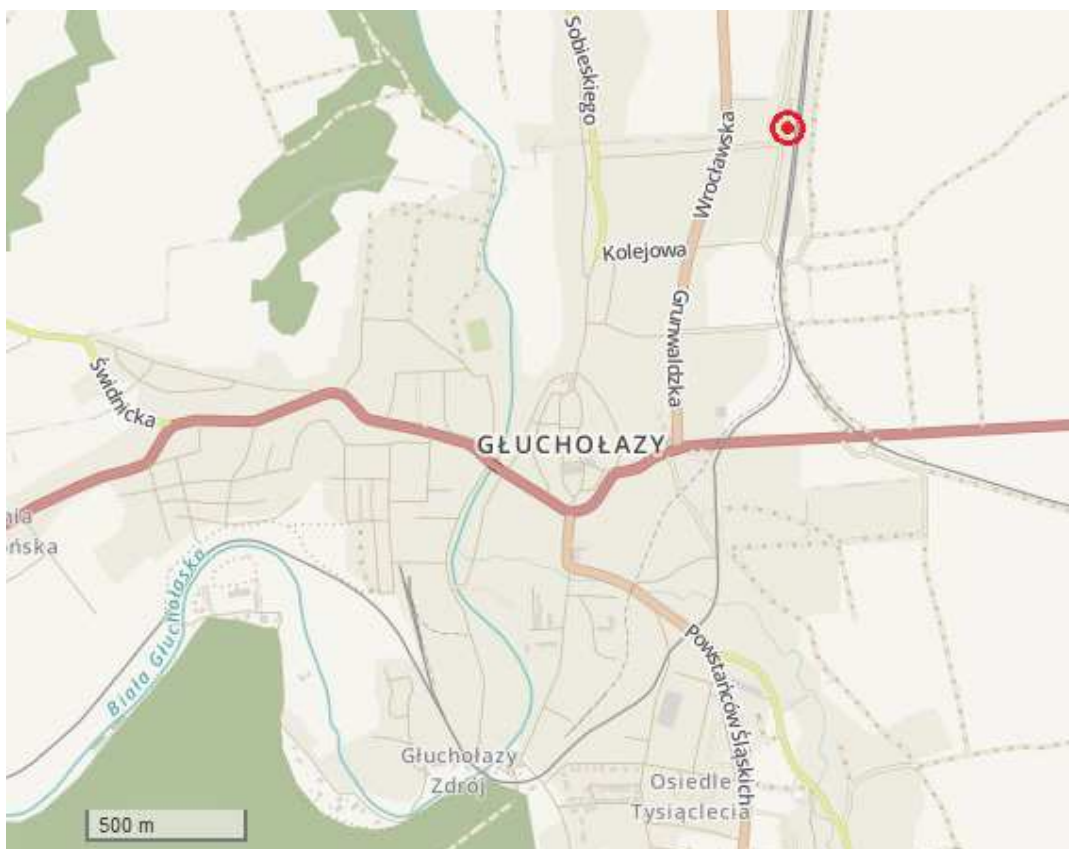
- lázeňské město plné historických památek, v blízkém okolí se nachází spousta dalších historických, přírodních i kulturních objektů (např. Zlatohorsko, turistické, cyklistické a naučné stezky, CHKO Jeseníky)
- město tedy nabízí velký potenciál v cestovním ruchu, ale i v jiných odvětvích

Již fungující spolupráce (vedlejší faktor)

- partnerství měst s nejvýznamnějšími českými zástupci v Euroregionu Jeseníkem, Mikulovicemi a Zlatými Hory
- ve vzdělání fungují školní spolupráce, v podobě různých klání, turnajů, mítinků, společných projektů, besídek atd.
- kulturní spolupráce – festivaly, koncerty, výstavy, přehlídky a různé společenské akce
- spolupráce záchranných složek – mimo jiné i hasičské soutěže

4. První nápady k provozu Přeshraničního vzdělávacího centra

Cílem práce bylo zvolit vhodné umístění Vzdělávacího centra a pokud možno jej i lokalizovat do konkrétních prostor. V pohraniční oblasti se tedy počítalo s využitím revitalizace některého opuštěného objektu tzv. brownfieldu. Mělo se jednat o poměrně rozsáhlejší objekt i s okolními pozemky, aby Centrum mohlo nabízet co nejširší nabídku jak uvnitř objektu, tak ve venkovních prostorech. Proto byla jako vhodný objekt pro revitalizaci a přeměnu na PCV zvolena budova sousedící s bývalou železniční stanicí na severním okraji města. Tato budova je prostorově velmi rozsáhlá a navíc se kolem ní nachází mnoho volného prostranství, které by mohlo být využito k přístavbě dalších křídel, ale hlavně velkého parkoviště, nebo hřiště ke sportovnímu využití pro navštěvující děti a studenty. Navíc pokud, by došlo k opětovnému provozu na této železniční stanici, bylo by centrum výborně dopravně dostupné jak z Polska, tak z České republiky.

Mapa 3 Lokalizace Přeshraničního vzdělávacího centra v rámci města Glucholazy.

PŘEDPOKLÁDANÉ KULTURNĚ-NAUČNÉ AKTIVITY V AREÁLU:

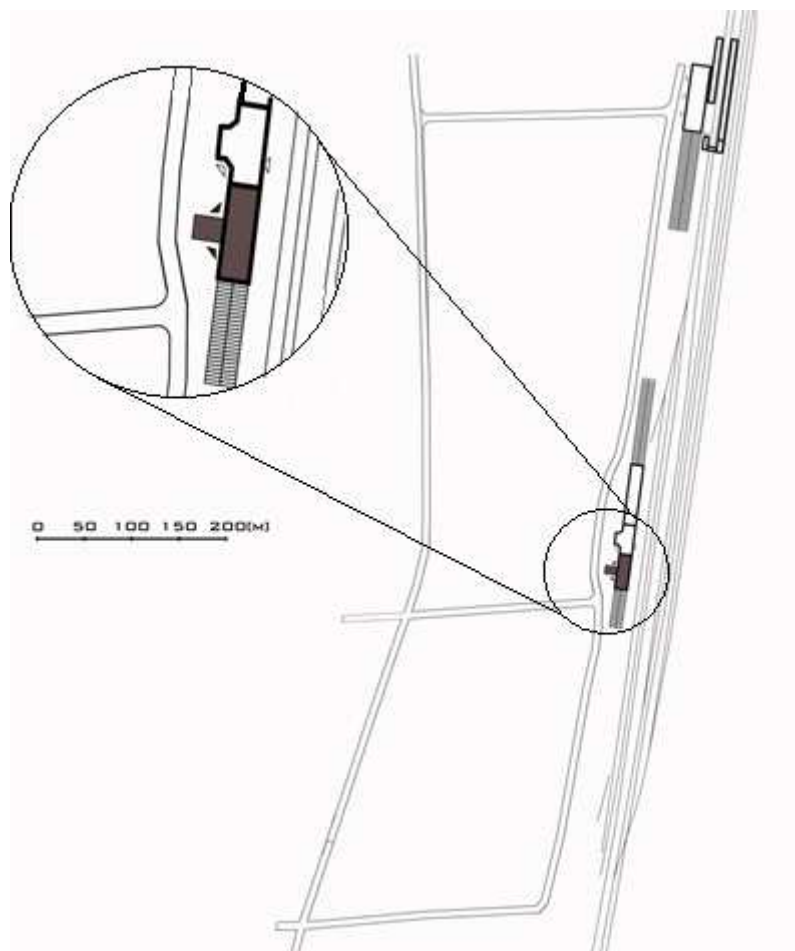
Vědecká část: Biologie-chemie-fyzika – provádění jednoduchých experimentů a možnost vyzkoušet si experimenty, které se běžně ve škole neprovádějí

Jazyková část: možnost pro děti učit se příjemným a jednoduchým způsobem češtinu a polštinu (pro nejmladší sledování dvojjazyčných pohádek), práce ve skupinách, systémem „škola hrou“

Přírodovědecko-historická část: přírodní výhody euroregionu Praděd, jeho historie a kultura

Sezónní část: sezónní tematická nabídka aktivit, výstavy, vernisáže

Hlavní předpokládané aktivity by měly doplňovat studium a rozvíjet česko-polské soužití. Poznávat navzájem obě strany a nacházet společné cíle. Více méně by se centrum mělo zabývat všemi složkami vzdělávání od přírodních věd až po sociální. V areálu by určitě nemělo chybět sportovně-zábavné vyžití. Přírodní a historická nabídka v okolí nabízí k uskutečnění naučně-vzdělávacích stezek.

Mapa 4 Detail lokalizace Přeshraničního vzdělávacího centra u železniční stanice Glucholazy.

5. Závěr

Centrum by mělo být velkým přínosem, nejen pro město Glucholazy, ale pro celý euroregion Praděd. Díky tomu, že by od útlého věku sblížovalo národy z obou stran hranice, by splňovalo důležitou funkci ve vzájemné integraci. Zaměření na mladší obyvatele má totiž podle nás větší perspektivu, než ovlivňování starších obyvatel, kteří již jsou plní předsudků. Pokud by se podařilo naplnit poselství tohoto vzdělávacího centra, mohlo by se s přispěním dobré reklamy orientovat dále do vnitrozemí obou států, a lákat žáky a studenty i ze vzdálenějších regionů, čímž by se ohromně zvýšila atraktivita této pohraniční oblasti a možná by došlo i k přílivu dalších ekonomických subjektů. Zároveň by v centru mohlo docházet k zajímavému porovnání úrovně školství v Polsku a Česku a společné pomoci v jeho rozvoji. Přeshraniční vzdělávací centrum by bylo pro studenty atraktivním se oproštěním od každodenní rutinní výuky a možnost naučit se něčemu novému mnohem zábavnější formou v úplně novém prostředí.

Zdroje

OpenStreetMap [online]. 2014 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z: www.openstreetmap.org

Krnovsko: Webový portál o regionálním rozvoji města Krnov a jeho okolí [online]. 2014 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z: <http://krnovsko.unas.cz/mikroregion.html>

Základní školy - okres Jeseník. *Zakladniskoly.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z: <http://www.zakladniskoly.cz/seznam-skol/olomoucky-kraj/jesenik/>

Edukacja - wykaz szkół, placówki publiczne i niepubliczne, przedszkola. *Glucholazy.pl* [online]. 2014 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z:

<http://www.glucholazy.pl/old/um/in1.php?k1=102&k2=0&nr=060309212051>

Euroregion Praděd [online]. 2004 - 2014 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z:

<http://www.europraded.cz/index.php>

Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska. *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2012 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z:

http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem?stat=2000000000053&obdobi=L&rok=2011&uzemi=177000&send=send&piref37_240429_37_240428_240428.pohled=1&piref37_240429_37_240428_240428.xlsselect=mn&piref37_240429_37_240428_240428.xslorder=0&piref37_240429_37_240428_240428.usr1=0

Lista szkół. *Www.katalog.szkolnictwa.pl* [online]. 2009 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z:

<http://szkolyartystyczne.gminaysa.szkolnictwa.pl/>

Český statistický úřad [online]. 2014 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>